

Europæiske Union

FRA KRIG TIL FRED ET EUROPÆISK EVENTYR

MODTAGELSE AF NOBELS FREDSPRIS® TIL DEN EUROPÆISKE UNION

HERMAN VAN ROMPUY, FORMAND FOR DET EUROPÆISKE RÅD
& JOSÉ MANUEL DURÃO BARROSO, FORMAND FOR EUROPA- KOMMISSIONEN

OSLO, 10 DECEMBER 2012

Tale af Det Europæiske Råds formand, Herman Van Rompuy

Deres Majestæter, Deres Kongelige Højheder, stats- og regeringschefer, medlemmer af Den Norske Nobelkomité, Deres Excellencer, Mine damer og herrer,

Vi er beærede og taknemmelige over at stå her sammen for at modtage denne pris på vegne af Den Europæiske Union.

I en tid med usikkerhed minder denne dag mennesker i hele Europa og resten af verden om Unionens grundlæggende formål: at fremme broderskab mellem de europæiske nationer, nu og i fremtiden.

Det er vor opgave i dag.

Det har været en opgave for generationerne før os.

Og det vil være en opgave for generationerne efter os.

Her i Oslo ønsker jeg at hylde alle de europæere, der drømte om et kontinent i fred med sig selv, og alle dem, som dag for dag gør denne drøm til virkelighed.

Denne pris tilhører dem.

Krig er lige så gammelt et begreb som Europa selv. Vort kontinent har ar efter spyd og sværd, kanoner og geværer, skyttegrave og kampvogne, og meget mere.

Hele denne tragik genlyder i Herodots 2 500 år gamle ord: "I fredstid begraver sønner deres fædre. I krig begraver fædre deres sønner".

Ikke desto mindre, ... efter at to forfærdelige krige havde opslugt kontinentet og verden på samme tid... kom der endelig varig fred til Europa.

I disse grå dage lå dets byer i ruiner, mens en ulmende sorg og vrede stadig fyldte manges hjerter. Hvor forekom det dog vanskeligt, med Winston Churchills ord, "at genvinde de enkle glæder og håb, der gør livet værd at leve".

Som et barn født i Belgien lige efter krigen, hørte jeg historierne på første hånd.

Min bedstemor fortalte om Den Store Krig.

I 1940 måtte min far, på daværende tidspunkt 17 år gammel, grave sin egen grav. Han undslap, og det er årsagen til, at jeg kan stå her i dag.

Så hvilken modig satsning det har været for Europas grundlæggere at sige ja, vi kan bryde denne endeløse cyklus af vold, vi kan ende hævnens logik, vi kan opbygge en lysere fremtid sammen. Hvilken forestillingsevne!

Selvfølgelig kunne freden være kommet til Europa uden Unionen. Det er muligt. Det vil vi aldrig vide. Men den ville aldrig have haft samme karakter. En varig fred, ikke en kølig våbenhvile.

Det, der gør den til noget særligt for mig, er forsoning.

I politik såvel som i livet er forsoning det mest vanskelige. Det rækker ud over det at tilgive og glemme, eller blot at vende en side.

4

Når man tænker på, hvad Frankrig og Tyskland havde gået igennem..., for derefter at tage dette skridt... At underskrive en traktat om venskab... Hver gang jeg hører disse ord – Freundschaft, Amitié –, bliver jeg rørt. Det er private ord, der ikke hører hjemme i traktater mellem nationer. Men viljen til ikke at lade historien gentage sig, at gøre noget radikalt nyt, var så stærk, at der måtte findes nye ord.

For folket var Europa et løfte, Europa var lig med håb.

Da Konrad Adenauer kom til Paris i 1951 for at indgå traktaten om oprettelse af Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab, lå der en aften en gave og ventede på ham på hotellet. Det var en krigsmedalje, en Croix de Guerre, som havde tilhørt en fransk soldat. Hans datter, en ung student, havde efterladt den sammen med en lille bemærkning til kansleren som en gestus til forsoning og håb.

Jeg ser mange andre rørende billeder for mig.

Lederne af seks stater forsamlet for at indlede en ny fremtid, i Rom, città eterna...

Willy Brandt, der knæler i Warszawa.

Havnearbejderne i Gdansk ved indgangen til skibsværftet.

Mitterand og Kohl hånd i hånd.

To millioner mennesker, der forbinder Tallinn med Riga og Vilnius i en menneskekæde i 1989.

Disse øjeblikke lægede Europas sår.

Men symbolske handlinger kan ikke alene cementere freden.

“ For folket var Europa et løfte, Europa var lig med håb. ”

Det er her, Den Europæiske Unions “hemmelige våben” kommer ind i billedet: en uovertruffen måde at binde vore interesser så tæt sammen, at krig bliver fysisk umulig. Gennem vedvarende forhandlinger, på stadig flere områder, mellem stadig flere lande. Dette er Jean Monets gyldne regel: “Mieux vaut se disputer autour d’une table que sur un champ de bataille”. (“Hellere kæmpe omkring et bord end på en slagmark”).

Hvis jeg skulle forklare dette til Alfred Nobel, ville jeg sige: ikke blot en fredskongres men en vedvarende fredskongres!

Ganske vist kan nogle aspekter være forvirrende, og ikke kun for udenforstående.

Ministre fra indlandsstater, som lidenskabeligt diskuterer fiskekvoter.

Skandinaviske EU-parlamentarikere, der debatterer prisen på olivenolie.

Unionen har udviklet kunsten at gå på kompromis til perfektion. Det drejer sig ikke om at skabe drama om sejr eller nederlag, men i stedet om at sikre, at alle lande går sejrrigt fra forhandlingerne. Det er måske nok kedelig politik, men det er ikke nogen høj pris at betale.

Mine damer og herrer,

Det virkede.

Fred er nu en selvfølge.

Krig er blevet utænkelig.

Dog er “utænkelig” ikke ensbetydende med “umulig”.

Og det er derfor, vi er samlet her i dag.

Europa skal holde sit løfte om fred.

Jeg tror på, at dette stadig i sidste instans er formålet med Unionen.

Men dette ene løfte er ikke længere tilstrækkeligt til at inspirere borgerne i Europa. På en måde er det godt; krigserindringerne er ved at fortone sig.

Selv om det endnu ikke er tilfældet overalt.

Det er blot to årtier siden, at det sovjetiske styre i Østeuropa ophørte.

En grusom massakre fandt sted på Balkan kort tid herefter. De børn, der blev født under Srebrenica-massakren, fylder blot 18 til næste år.

Men de har allerede små brødre og søstre, som er født senere; Europas første rigtige efterkrigsgeneration. Lad det forblive således.

“Fred er nu en selvfølge.
Krig er blevet utænkelig.
Europa skal holde sit løfte
om fred.”

Præsidenter, premierministre, Deres Excellencer,

Hvor der før var krig, er der nu fred. Men vi står over for en ny historisk opgave: at opretholde fred, hvor der allerede er fred. Historien er trods alt ikke en roman, en bog som vi kan lukke efter en lykkelig slutning. Vi bærer fortsat det fulde ansvar for, hvad der endnu venter os.

Dette kunne ikke stå mere klart, end det gør i dag, hvor den værste økonomiske krise i to generationer har ramt os og forårsager store trængsler blandt borgerne i EU samt sætter vor Unions politiske bånd på prøve.

Forældre, som kæmper for at få økonomien til at hænge sammen, medarbejdere, som for nylig er blevet afskediget, studerende, som frygter, at uanset hvor hårdt de kæmper, vil de ikke få foden inden for på arbejdsmarkedet: når de tænker på Europa, er fred ikke det første, der falder dem ind.

Når velstand og beskæftigelse, selve grundlaget for vore samfund, synes truet, er det naturligt at opleve en forhærdelse af hjertet, en indsnævring af interessefeltet, selv en tilbagevenden til for længst glemte brudlinjer og stereotyper. Nogle kommer ikke blot i tvivl om det fornuftige i at træffe fælles beslutninger, men om selve det at beslutte i fællesskab.

Og ganske vist må vi opretholde en sans for proportioner – selv sådanne spændinger bringer os ikke tilbage til fortidens mørke – den udfordring, som Europa nu står over for, er ikke desto mindre reel.

“ Ich bin ein Europäer.
Je suis fier d’être européen.
Jeg er stolt over at være europæer. ”

Hvis jeg må citere Abraham Lincoln på tidspunktet for en anden kontinental udfordring, er vurderingen i dag, ”hvorvidt denne Union, eller en hvilken som helst Union således undfanget og således viet, kan holde ud”.

Vi besvarer dette gennem handling, overbeviste som vi er om, at det nok skal lykkes. Vi har arbejdet meget hårdt på at overvinde vanskelighederne, på igen at skabe vækst og beskæftigelse.

Der findes naturligvis ren og skær nødvendighed. Men der er mere, der leder os: viljen til at forblive herre over vor egen skæbne, en fællesskabsfølelse, og på en måde... en måde, som var det forgangne århundreder, der talte til os, ... selve ideen om Europa.

Tilstedeværelsen af så mange europæiske ledere her i dag understreger vor fælles overbevisning: at vi vil komme ud af dette sammen, og stærkere. Stærke nok til at kunne forsvare vore interesser og fremme vore værdier i verden.

Vi arbejder alle for at efterlade et bedre Europa til vore børn og børnebørn. Således at andre senere vil kunne sige: den generation, vor generation, formåede at holde sit løfte til Europa.

Nutidens ungdom lever allerede i en ny verden. For dem er Europa en daglig realitet. Ikke en begrænsning ved at være i samme båd. Nej, den fordel, der er ved frit at kunne dele, rejse og udveksle. At dele og skabe et kontinent, opnå erfaringer og skabe en fremtid.

Deres Excellencer, Mine damer og herrer,

Vort kontinent, der rejste sig fra asken efter 1945 og forenedes i 1989, har evnen til at genopfinde sig selv. Det er op til de kommende generationer at føre dette fælles projekt videre. Jeg håber, at de vil påtage sig dette ansvar med stolthed. Og at de vil kunne erklære, som vi gør det her i dag: Ich bin ein Europäer. Je suis fier d’être Européen. Jeg er stolt over at være europæer.

Tale af Europa-Kommissionens formand, José Manuel Durão Barroso

Deres Majestæter, Deres Excellencer, Mine damer og herrer,

”Fred er ikke fravær af krig, det er en dyd”, skrev Spinoza: ”Pax enim non belli privatio, sed virtus est”. Og han tilføjede, at det er ”en sindstilstand, en trang til godhjertethed, tillid, retfærdighed”.

Der kan i sandhed kun skabes ægte fred, hvis folk tror på det. Og ikke bekæmper deres politiske system. Og er overbeviste om, at deres grundlæggende rettigheder overholdes.

Den Europæiske Union handler ikke kun om fred mellem nationer. Den indeholder, som politisk projekt, den særlige sindstilstand, som Spinoza hentydede til. Den rummer, som et værdifællesskab, denne vision om frihed og retfærdighed.

Jeg mindes tydeligt det at være en del af menneskemængden i gaderne i min hjemby Lissabon, Portugal, da vi i 1974 fejrede den demokratiske revolution og friheden. Den samme følelse af glæde har den samme generation i Spanien og Grækenland oplevet. Og senere i Central- og Østeuropa samt i de baltiske lande, da de opnåede uafhængighed. Flere generationer af europæere har gang på gang vist, at deres valg af Europa ligeledes er et valg af frihed.

Jeg vil aldrig glemme, da Rostropovich spillede Bach på den faldne mur i Berlin. Dette billede minder verden om, at det var ønsket om frihed og demokrati, der nedbrød de gamle skel og muliggjorde en genforening af kontinentet. Indtrædelsen i Den Europæiske Union var afgørende for konsolideringen af demokratiet i vore lande. For den sætter mennesket og respekten for den menneskelige værdighed i centrum. For den er et talerør for forskellighed samtidig med, at den skaber enhed. Og på denne måde kunne Europa efter genforeningen trække vejret med begge sine lunger, som Karol Wojtyła har sagt det. Den Europæiske Union er blevet vort fælles hus. ”Hjemlandet for vore hjemlande”, som Vaclav Havel beskrev det.

Vor Union er mere end blot en sammenlutning af stater. Det er en ny retsorden, der ikke er baseret på magtbalancen mellem nationer men på staters frivillige samtykke til deling af suverænitæt.

“ Den Europæiske Union handler ikke kun om fred mellem nationer. Den rummer, som et værdifællesskab, denne vision om frihed og retfærdighed. ”

Lige fra at samle kul og stål til at fjerne indre grænser, fra seks lande til snart otteogtyve lande, når Kroatien slutter sig til familien, har det været en bemærkelsesværdig europæisk rejse, som fører os til en ”stadig snævrere Union”. Og i dag er et af de mest synlige symboler på vor enhed i alles hænder. Det er euroen, vor Unions valuta. Den står vi ved.

Deres Excellencer, Mine damer og herrer,

Fred kan ikke alene bygge på menneskets gode vilje. Fred må baseres på et regelsæt, fælles interesser og en dybere følelse af en fælles skæbne.

Grundlæggernes geniale idé lå netop i en forståelse af, at for at sikre freden i det 20. århundrede var nationerne nødt til at tænke videre end til nationalstaten. Som Walter Hallstein, Europa-Kommissionens første formand, sagde: ”Das System der Nationalstaaten hat den wichtigsten Test des 20. Jahrhunderts nicht bestanden” (”Systemet af suveræne nationalstater er dumpet i det 20. århundredes allervigtigste prøve”). Og ”det har gennem to verdenskrige vist sig ude af stand til at bevare freden”.

Det unikke ved det europæiske projekt er, at det har ført til, at demokratiske staters legitimitet kan kombineres med overnationale institutioners legitimitet: Europa-Kommissionen og EU-Domstolen. Overnationale institutioner, der beskytter de almene europæiske interesser, forsvare almenvellet i EU og giver skæbnefællesskabet konkret form. Og ved siden af Det Europæiske Råd, hvor regeringerne er repræsenteret, har vi gennem årene opbygget et unikt tværnationalt demokrati, der er symboliseret ved det direkte valgte Europa-Parlament.

Vor stræben efter europæisk enhed er ikke en dans på roser; det er et igangværende projekt, som kræver konstant opmærksomhed og omhu. Det er ikke et mål i sig selv, men en måde, hvorpå højere mål kan nås. På mange måder vidner det om en søgen efter en kosmopolitisk orden, hvori den enes gevinst ikke nødvendigvis er den andens tab; hvori overholdelsen af fælles normer tjener universelle værdier.

Derfor er og kan Den Europæiske Union på trods af sine mangler være til stor inspiration for mange rundt omkring i verden. For de udfordringer, som de forskellige regioner står over for, er muligvis ikke af samme størrelse, men de er af samme natur.

Vi bor alle på den samme planet. Fattigdom, organiseret kriminalitet, terrorisme, klimaforandringer: disse er alle problemer, som ikke respekterer nationale grænser. Vi deler de samme forhåbninger og universelle værdier: disse er gradvis ved at slå rod i flere og flere lande rundt omkring i verden. Vi deler "l'irréductible humain", det absolut menneskelige. På tværs af vore nationer, på tværs af vore kontinenter, er vi alle en del af den samme menneskehed.

“Vor stræben efter europæisk enhed er ikke en dans på roser; det er et igangværende projekt, som kræver konstant opmærksomhed og omhu. Det er ikke et mål i sig selv, men en måde, hvorpå højere mål kan nås.”

Jean Monnet afslutter sine Mémoires således: “Les nations souveraines du passé ne sont plus le cadre où peuvent se résoudre les problèmes du présent. Et la communauté elle-même n’est qu’une étape vers les formes d’organisation du monde de demain.” (“Fortidens suveræne nationer er ikke længere den ramme, som nutidens problemer kan løses i. Og [Det Europæiske Fællesskab] Fællesskabet selv er kun et skridt på vejen mod nye organisationsformer for verden af i morgen.”)

Denne føderalistiske og kosmopolitiske vision er et af de allervigtigste bidrag, som Den Europæiske Union kan yde til den nye verdensorden.

Deres Excellencer, Mine damer og herrer,

Den Europæiske Unions konkrete engagement i verden er dybt præget af vort kontinents tragiske erfaringer med ekstrem nationalisme, krige og Shoahens absolutte ondskab. Det udspringer af vort ønske om ikke at gentage de samme fejl.

Det er grundlaget for vor multilaterale tilgang til globalisering, som er baseret på det dobbelte princip om global solidaritet og global ansvarlighed.

Det er det, der ligger til grund for samarbejdet med nabolande og internationale partnere, fra Mellemøsten til Asien, fra Afrika til Amerika.

Det er det, der får os til at afvise dødsstraf og støtte en international retsorden gennem Den Internationale Domstol og Den Internationale Straffedomstol.

Det er det, der er drivkraften bag vor ledende rolle i kampen mod klimaændringer og kampen for fødevare- og energisikkerhed.

Det er det, der ligger til grund for vor politik om nedrustning og bekæmpelse af nuklear spredning.

Vort kontinent har rejst sig fra ødelæggelserne og har nu en af verdens stærkeste økonomier med de mest progressive sociale systemer. Derfor har vi, som verdens største bistandsdonor, et særligt ansvar over for millioner af mennesker i nød.

I det 21. århundrede er det ganske enkelt uacceptabelt, at forældre må se magtesløse til, mens deres barn er ved at dø som følge af mangel på basal lægehjælp, at mødre må vandre omkring hele dagen i håbet om at finde mad og rent drikkevand, og at drenge og piger, berøves deres barndom, fordi de er nødt til at blive voksne før tid.

Vi udgør et fællesskab af nationer, der har overvundet krige og bekæmpet totalitarisme, og vi vil altid stå side om side med dem, som kæmper for fred og menneskelig værdighed.

Og lad mig sige det herfra i dag: den aktuelle situation i Syrien er en plet på verdens samvittighed, som det internationale samfund har en moralsk forpligtelse til at gøre noget ved.

“ Vi udgør et fællesskab af nationer, der har overvundet krige og bekæmpet totalitarisme, og vi vil altid stå side om side med dem, som kæmper for fred og menneskelig værdighed. ”

Og da vi i dag markerer den internationale menneskerettighedsdag, går vore tanker til de menneskerettighedsforkæmpere over hele verden, der sætter deres liv på spil for at forsvare de værdier, vi sætter højt. Og ingen fængselsmur kan bringe dem til tavshed. Vi hører dem i denne sal i dag.

Vi husker ligeledes, at tre kvinder sidste år på netop denne talerstol blev hædret for deres ikke-voldelige kamp for kvinders sikkerhed og rettigheder. Vi udgør en Union bygget på den grundlæggende værdi ligestilling mellem kvinder og mænd, som er nedfældet i Rom-traktaten i 1957, og er som sådan forpligtede til at beskytte kvinders rettigheder over hele verden og styrke kvinders position. Vi værner om de grundlæggende rettigheder for dem, som er allermest sårbare, og som har nøglen til fremtiden: alle verdens børn.

Vi udgør et vellykket eksempel på fredelig forsoning baseret på økonomisk integration, der bidrager til at udvikle nye samarbejdsformer bygget på udveksling af ideer, innovation og forskning. Videnskab og kultur er helt central for den europæiske åbenhed, beriger os som individer og knytter bånd på tværs af landegrænser.

Deres Majestæter, Deres Kongelige Højheder, stats- og regeringschefer, medlemmer af Den Norske Nobelkomité, Deres Excellencer, Mine damer og herrer,

Vi er beærede og taknemmelige over tildelingen af Nobels fredspris. Der findes intet bedre sted at fortælle om denne vision end her i Norge; et land, der har bidraget med så meget til verdensfredens sag.

”At skabe fred i Europa” var et centralt anliggende for Alfred Nobel. I en tidlig udgave af hans testamente sidestillede han det endda med international fred.

Dette afspejler de allerførste ord i Schuman-erklæringen; det dokument, der grundlagde Den Europæiske Union. ”La paix mondiale”. ”Verdensfreden,” står der, ”vil kun kunne sikres gennem skabende kræfter, der står mål med de farer, der truer den.”

Mit budskab her i dag er: De kan regne med, at vi vil kæmpe for varig fred, frihed og retfærdighed i Europa og i verden.

Gennem de sidste 60 år har det europæiske projekt vist, at det er muligt for mennesker og nationer at mødes på tværs af grænser. At det er muligt at overvinde modsætningerne mellem ”dem” og ”os”.

Vort håb, vort løfte her i dag er, at Den Europæiske Union, båret af alle gode kræfter, vil medvirke til at skabe en verden, hvor alle står sammen.

Tak.

© Europa-Kommissionen

Mindemærke for Nobelprisen: EU-initiativet Børn for Fred

I 2012 modtog EU Nobels fredspris® for sit arbejde for fred, forsoning, demokrati og menneskerettigheder i Europa.

EU besluttede at give pengene fra prisen til børn, som ikke har mulighed for at vokse op i fred, og at fordoble Nobelprisen (930 000 euro) til 2 millioner euro. Som følge heraf har mere end 28 000 børn hidtil nydt godt af de fire uddannelsesprojekter, der sidste år blev udvalgt til hurtig iværksættelse.

EU vil fortsætte initiativet i de kommende år for at opretholde den politiske arv af Nobels fredspris og som et målrettet redskab for uddannelse i konfliktramte områder. For 2013 har EU igen fordoblet midlerne og tildelt 4 millioner euro til at dække både eksisterende og nye projekter.

© Europa-Kommissionen

© Europa-Kommissionen

© Europa-Kommissionen

EU får Nobels Fredspris — websted

EU-initiativet Børn for Fred — websted

#EUglobalplayer
#EUNobel